

№ 82398

*Доктор Радановић
свој
цашаровац*

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА
ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Септембар – Октобар

УРЕДНИК
СТЕВАН И. ПАЈЕВИЋ
арх. намесник

ПОЖАРЕВАЦ
Штампарија Ђорђа Наумовића
1935

БРАНИЧЕВСКИ ВЕСНИК

ОРГАН УДРУЖЕНОГ СВЕШТЕНСТВА ЕПАРХИЈЕ БРАНИЧЕВСКЕ

Васпитавање религијско-моралних осећања.

Мени овде није циљ да доказујем — да ли је религија и моралност предмет: ума, воље или срца, кад унапред знамо да су: воља, ум и срце односно осећања диспозиције наше душе. У главном, као што моралност можемо посматрати с двеју страна, тако и религијска осећања можемо посматрати с објективне и субјективне тачке гледишта. Религијско-морална осећања буде у нашој души, или представљају реалну слику најсавршенијег бића Бога. Бог, као предмет наше вере, није само предмет ума, већ и воље и срца. Ми познајемо истину не само разумом, већ још и срцем¹. Христос је назвао срце центром одакле излази добро и зло (ср. Мат. 12.35).

Религијско-морална осећања човек не задржава само за себе, он их испољава и на спољашни начин и то: у молитви, посту, богослужењу у чињењу добрих дела. Богослужење има за циљ да узвиси човечји дух к Богу и свему Божанскоме, односно стварање живе вере, наде и љубави к Богу². Литургијско богослужење износи сав домострој нашег спасења, и има циљ да подстакне људе на благодарност Богу, да утврди веру, наду и љубав у свемогућег Бога. Богослужење има задатак да реализује Божје царство у људским душама, јер је царство Божје унутра у вама (Лук. 17.21), а царство Божје је правда, мир и радост у духу светоме³. Из осећања човечје слабости поникла је жеља ка помоћи и спасењу од физичких патњи, а пре свега та тежња треба да иде до тежње за спасење од моралних зала⁴). И пошто слици стања у које тежимо да се спасемо, ваља да одговори слика моћи, која треба да нас спасе или етички речено: може се одобрити вера само у вишу спасилачку моћ — дакле у личног Спаситеља Бога⁵.] На своме путу човек је под теретом свог сопственог зла малаксао, разум је лутао кроз таму незнања, човек је

¹ Паскал. Мисли стр. 39.

² П. Лебедев. Наука о Богослужењу стр. 55.

³ Рим. 14.17,

⁴ Флигел. стр. 31 .

⁵ Flügel стр. 19,

изгубио смисао правог живота, јер је почео да живи појмовима своје маште, онда се јавила потреба за регулом — општом нормом ради нормирања свију човекових сила према Вечној Апсолутној Вредности. Та регула — норма јавила се у лицу Христа Спаситеља, и по речима јеванђелиста: јави се истинито видело, које обасјава сваког човека, који долази на свет (ср. Јов. 1.9). Спаситељ је дошао на свет да у палој човечјој природи поново обнови духовну Божанску слику и сједини човека с Богом (ср. Јован 17.21). Човек је слабо, несрећно живо створење све донде, док не узгори светлост Божја у његовој души, а кад та светлост узгори, човек постаје свемогуће биће света¹. Ново човечанство требало је да одбаци начин живљења старог човечанства које се заносило ветром сваке науке, у свакој лажи и превари². Духовни препород огледа се у обнови духовног блага, али не под углом вечности — бесмртности. Не владајте се према овоме веку, него се промените обновљењем свога ума, да би сте могли кушати, која је угодна савршена воља Божја (Рим. 12.2). По речима. Толстоја: Религија је утврђен и сагласан са разумом и савременом науком однос човека према вечном животу, према Богу, однос, које креће човечанство ка напред одређеном циљу³. Религија буди код нас тежњу да подражавамо најсавршенијем Бићу Богу: Будите свети и савршени, као што је свет и савршен отац Ваш небесни (М. 5.48). Зато што је Бог отац свију нас, ради те синовске љубави треба да му тежимо. Религија гаји осећања смерности и покорности према Богу, као бићу неограниченом, светом и благом, ради његових моралних атрибута ми Га величамо и славимо: „Жртва Ти се благодарена, на све сјајне сажиже минове, у чистоти лучах огњенијех“ (Л. М.). Најмањи те цветак слави. — Ка' највишег свјетлост сунца. (Његош Ц. П.)

Едуард Ернест каже: „Представе религиозног мишљења не базирају на реалностима, него на илузијама. Религија има илузорни карактер“⁴. Ми пак знамо да су религиозна осећања психолошка стања, као што су осећања индивидуалиа: осећања глади, жеђи, страха, одржања живота и др. а и сам писац признаје јер каже: „Религија је у своје најопштијем облику дакле не само стара као човек, него стара, као и животиња, па као и живот у

¹ Учитељ за 1928 г. стр. 685.

² Еф. 4. 16, 22.

³ Ето есте вера стр. 16,

⁴ Како је постао Бог стр. 6.

опште¹. Друго је питање да ли, не само религиозне представе већ представе целокупног нашег мишљења одговарају реалности. Јер је лажно Кантово мишљење, као да по себи нецилиходно образовану природу гледамо по субјективним категоријама целиходности. Мора се одбацити хипотеза, као да се у човечјем духу налазе категорије, и поћи емпиричким путем и онда се мора рећи: „Природа показује облике целиходности, не с тога што их ми у њу уносимо, већ их ми у њој видимо зато, што их она заиста има². Постоје два правца за објашњење постојања религије: натавистички и емпирички. По првом је религија урођења способност човечјег духа; њу је сам Бог утиснуо у човечју душу. По емпиричком схватању: религија је заблуда из властитих мисли човекових, како он схвата свет, и како та схватања у себи прерађује³.

Према томе богови су производ фантазије, страха, наде имено онакве врсте, како се схвата све што је живо и покретљиво у природи слично с човеком, као какво духовно биће — дакле персонификовано⁴. Ако религиозна осећања заиста постоје, као психолошка стања: глади, жеђи, умора, сна и др. онда ни представе, које она код нас производи не могу бити лажне, јер би у овоме случају биле лажне и представе глади за хлебом и жеђи за водом. Друго је питање колико има код нас таквих представа лажи, а колико истине (срав. Рим. 1.21-25). Јер док једни и данас једу људско месо и клањају се киповима, дотле други то не чине, али зато морају и једни и други признати да морају јести, као и у нешто веровати. Религијско васпитање има поред осталог и циљ усавршавања човечјих духовних способности, у украшавању човечје душе, а то се достиже трпљењем благим подношењем стекните своје душе (ср. Лука 21.19).

Религија не ставља само човека у однос према Богу, већ и Бога у однос према човеку. „Религијско васпитање не одговара ли тежњи човечје душе да проникне у битност ствари, не раскрива ли врело највише истине, не оплођава ли човечји дух, онда такво васпитање одводи до формализма, сваки формализам до диференције, које се тешко искорењују, док схватање битности

¹ lb. стр. 9.

² Flügel: *Fabhe und Worhe Apologetik* стр. 61.

³ Dr Ернест Едуард стр. 9.

⁴ O Flügel: *Das ish und die sitlichen Ideu im telcu der Nölker.* 1904 стр. 180.

зближава и не води никад до стагнације, јер свако приближавање битности води на пут¹. А Христос је пут и истина и живот (срав. Јован 14.6). Настане ли наша душа да упути своје силе путем, који осветљава Христос, утка ли себе у Христа, погрузи ли себе у врело истине, онда ће њене тежње увек бити продуктивне; не буду ли упућене на сазнање истине, биће штуре, бесплодне, формализми без садржаја. Песталоци за религију каже: „она је део мене самог, као моја унутра истина уздиже ме изнад преваре и неправде, животињске ограничености и друштвене отупелости.“

Морална осећања јављају се код процењивања, или просуђивања, како својих личних поступака, тако и туђих. Одобравање — односно слагање наших дела с моралним начелима одушевљава нас, а гнушамо се радња, које се не слажу с моралним начелима. Оценити једно дело да ли одговара моралном начелу, или не, зависи на какав је начин дотично дело извршено, да ли је субјекат у времену извршења био слободан, каквим је побудама руковођен, да ли га је извршио добровољно или принудно. Дела, која извршујемо из љубави, а не ради страха, или награде, сматрамо моралним. Христос је дошао да запали светилник љубави у нашим срцима, и како бих желео, да се већ запалио². „Љубав је етичка форма свих Христових дела, и ниједна реч није изречена без ње, и ниједно дело није урађено без ње. Ова љубав није према раси, нити према појединцу, није љубав свих људи, нити сваког човека, него човек у сваком човеку“³. Ако је циљ добар, а сретства грешна дело опет не одговара моралном начелу.

Незнање закона не извињава човека пред моралном савешћу. По Св. писму, и онај слуга, који није знао вољу свога господара биће кажњен, док онај слуга, који зна вољу свога господара а не извршује биће више кажњен. Морална осећања треба усредсредити на достигнуће добродетељи — врлине. Под врлином подразумевамо: слободну, свесну, активну духовну тежњу у да достигнемо морално савршенство. Овде се истражује стална тежња, а не привремена, тренутна, јер, тренутни осећаји за врлином, могу се добити и код грешних људи, а за тим брзо ишчезну, не остављајући никаквог видног трага. Доследно привикивање на сталност не остаје никад без дубљег утицаја на човека⁴.

¹ Учитель. стр. 551.

² Лук. 12.49.

³ Seeley: Ecce homo. стр. 171.—173

⁴ Ferster: schule und korakter.

Моралност или добродетељ изискује непрестану делатност наше душе. Сталан рад свих психичких сила, сва душа има да се претвори у око и ухо. Стражите, јер незнате у који ће час доћи син човечји (Лука 21.36). Нека увек горе светилници душа ваших. (Лука 12.35,) и на другом месту: „Тело је немоћно, али је дух бодар. (Мат. 28.41).

Циљ религијско-моралног васпитавања је образовање моралног карактера. Циљ је васколиког религијског сазнања образовање, учвршћавање и чишћење моралног карактера¹. Личност са моралном вољом је морална личност, јер сви циљеви таквих личности могу се без противуречности учврстити у морални систем, у поредак моралних циљева у царство моралног закона². Циљ религијско-моралног васпитавања састоји се у томе, да се код деце укорене религијско-морална осећања као и моралне тежње и склоности, тако да с једне стране сама буду осећала задовољство у вршењу моралних дужности, а у исто време, да њихови поступци и радње одговарају начелу моралности, а не испуњавање моралних дужности да изазива код њих грижу савести и кајање³. По схватању Песталоција, у породици је целокупни основ друштвена живота, никакво заводско, или школско васпитање не може да надокнади васпитање у породици (Линхард и Гертруд). Материнска је љубав први и најпрвобитнији осећај несебичности у човеку. Ова љубав је доказ да *заиста човек може да зајосстави личне интересе ради среће других* (Ib. стр. 148).

Родитељи су позвати да васпитавају своју децу у страху Божјему: „Почетак мудрости је страх Божји“ (Приче 1.7). Родитељска главна пажња треба да буде обраћена на дечју религиозно-моралну страну. При таквом васпитању родитељи су дужни да се старају о образовању дечјег разума истинама вере, срцем да теже истини и љубави, те да деца љубе Бога и ближњег а да избегавају пороке и користољубље, а вољу да упуте на чињење добрих дела. — Дете можемо упоредити са даском, на којој треба да насликамо слику, и што живописац наслика, — добро или рђаво, свето или грешно, ангела или ђавола, то ће и остати на њој. Тако и дете: како му родитељи даду прво васпитање, с таквим

¹ Религија код Хербарта стр. 5.

² О вољи: Живојин Цветковић, учитељ, стр. 535.

³ Петар Протић: Морално Богосл. стр. 35.

ће и остати¹. Живописац израђује безживотну фигуру, а мудри васпитач ствара живи лик, коме се радују Бог и људи (Св. Јован Златоусти). Религијским образовањем деца у многама допуњују свој душевни живот. Деца долазе до сазнања да поред свога оца имају још једног заједничког оца, који је на небу, а који награђује добро а кажњавља зло. У дому деца добијају основне вере и побожности, а која ће им кроз цео живот остати, те од родитеља зависи какво семе посеју, онакво ће и нићи. Пропусти ли кућа да у правцу религијског васпитања учини своје, ни црква ни школа неће моћи ту штету надокнади². Усади ли се у човечју душу безверје, безбожност, таква ће деца бити на све смела, јер ће код њих бити уништен страх Божји, светост према свему, таква деца неће презати од никога³. Моралан живот, који вера захтева састоји се у сузбијању страсти, а у гајењу врлина, које су од опште вредности. Морално-религијско васпитање има поглавито за циљ стварање моралног уверења о ономе шта је добро, а шта није, затим у развијању моралних осећања⁴. А до моралног уверења долази се стицањем добродетељи. Морални су поступци онда, кад проистичу из моралног уверења. До моралног уверења долазимо, кад смо свесни да наша дела одговарају моралноме добру, јер треба да чинимо добро ради самог добра. Наше уверење може доћи у сукоб с моралним добром — т.ј. кад наши поступци нису сагласни са Светом Божјом Вољом: Јер је воља Божја светост ваша (I Сол. 4.3и7). Наша воља може доћи у сукоб не само с моралним законом, већ и са вољом појединаца јер врло често лични интерес задире у туђе интересе. Отуд се воља мора васпитавати да савлађује страсти и нагоне, да сузбија егостичне а да развија алтруистичке тежње. Треба имати на уму да пороци и недостаци не долазе само споља, многа својства и особине човек доноси, долазећи на свет. Поред урођених диспозиција човек има и стечене навике, које ако се не угушују прелазе у неумерене жеље и не зајажљиву похотљивост и у саму страст. Зато и Хришћанство претпоставља лични препород свога ја, путем страдања, трпљења и чак самог мучеништва. Борба са својим телом, крвљу и страстима, било телесним или духовним, претставља духовно поприште (ср. II. Кор. 10.24) јер тело и крв неће наследити царства Божјег. (Рим. 8.13).

¹ Св. Димитрије Ростовски: Училишце добродетеленој жизни стр. 553

² Културна Педагогика стр. 370.

³ Ib. стр. 370.

⁴ Ib. стр. 305.

Наша воља делује једним правцем, да би смо знали, да ли је тај њен пут добродетељан или није, потребно је да прво испитамо себе, да просудимо своје поступке, своје мисли и дела. да ли она стварно одговарају своје моралноме циљу. Непристрасним испитивањем себе долазимо до сазнања поред добрих страна или навика—имамо и рђавих, а којих бисмо требали да се ослободимо. Испитивање себе и свога ја од пресудног је значаја за слагање моралног карактера: Ако бисмо себе расуђивали (ток својих мисли, жеља и дела) не бисмо били осуђени (I Кор. 11.31)

Пре него што утврдимо своју вољу у добру, има да издржимо борбу са грехом и саблазнима, има да прођемо искуства, где се наша воља прекаљује, као жежено злато кроз огањ. Ослободити се страсти и чувствене воље вије тако лако, ту треба доста времена, много подвига, да би човек изменио своју природу, која нагиње злу: „Јер тело жели против духа, а дух против тела“ (Гал. 5.17) Види се борба између духовности и телесности за превласт над нашим ја. Кад се ослободимо утицаја страсти јавља се код нас решеност да стичемо морална добра, да обогатимо душу моралним добрима, плодовима: вере, наде, љубави, милосрђа, трпљења и уздржања, јер су ово плодови Духа Светог. (ср. Гал. 5.22.23). Супротно овоме је: неверовање, непоуздање завист, нечињење добрих дела, нетрпљење, прождрљивост и др. — По плодовима њиховим познаћете их, ако посадите добро дрво и његов ће плод бити добар, посадите ли зло и његов ће плод зао бити (Мат. 12.33). Кад видимо да духовно усавршавамо и напредујемо, ипак сав успех не треба да приписујемо себи, увек треба да имамо у виду своје слабости и немоћи: Јегда сотворите свеја повељенаја вам, глаголите јако раби неключими јесми, жеже должни бяхом сотворити сотворихом (Јук. 17.10) А Апостол Павле каже: „Не, као да већ достигах, или се усаврших, него оно за собом забрављам, а за оним што је унапред сети се“ (Фил. 3.13и14). Потребно је да је свака наша радња прожета духом смерности. Ево шта каже о њој један црквени отац: „Чувај добар злог Богосличне смерности, у којој је дусађена клица љубави, а над чијим темељима духовну зграду подизати“— „знајући да ће се кућа нашег тела разорити, али зато имамо кућу нерукотворену, вечну на небесима“ (II Кор. 5.1). Јер темеља другог нико не може поставити, сем оног који је постављен који је Исус Хр. (I Кор. 3.11). Отуда Христос раздаје своје духовне дарове својим следбеницима и велико своје достојанство, дух разума, свог (Ми дух Христов имамо Рим. 8.16), дух проникнућа

у Божанске тајне, непристрасност к свему ономе што је у овоме свету, Он жели да све привуче к себи зато се и моли своме оцу: „Оче, хоћу да и оне, које си ми дао, буду самном где сам и ја (Јов. 17.24). Знајући да без Њега нисмо кадри учинити ниједно добро, јер је Христос једини светилник света. Ако Христова светлост претходи нашим делима и ми по њој удешавамо своје радове; онда смо на правом путу и можемо сматрати да је такав наш ход добродетељан. Не пустимо ли да Његова света воља предходи нашој, пођемо ли другим путем, а сваки други пут одвешће нас на странпутицу. Христос је прави чокот, зато је потребно да своје ја прицјепимо на његовој лози, јер он каже: Ко буде у Мени и Ја у њему он ће родити многи род (Јов.15.5).

Средства за формирање моралног карактера су молитва и пост. — Ради тога да бисмо више и више јасније и јасније познали себе и размишљали о томе шта је човек? — постоји једино могуће средство, а то је молитва¹. — Младићу, не забрављај молитву, саветује га старац Зосима, — сваки пут у твојој молитви, ако је искрена блеснуће нова осећања, нове мисли за које ти пре ниси знао, оне ће те ободрити појмићеш да је молитва васпитање. — Човек верује молитви, молитвом отвара своје срце, издиже своје мисли к Богу. Он свим бићем својим осећа да је молитва око ума, око срца, и око воље и да њоме може проникнути у тајне, за које дотле није знао. Молитвом се васпитава компонује свака православна христочезљива личност². Достојевски тврди, да се истинито васпитање добија у храмовима. У храму на молитви човек уздиже своје мисли од привременог, телесног и ограниченог, к ономе што је вечно, духовно и неограничено.

У Божанственим службама, које су установљене у част неког догађаја, или живота Христа Спаситеља, Његове Мајке Пресвете Богородице, или светитеља износи се домострој нашег спасења, те према томе својом религиозном садржином треба да произведе код нас: мир и радост. Јер радосна и неузбуђена душа узноси срдачне молитве Богу, попраћене дубоким осећањем смирења, покајања, љубави и благодарности. У таквом религиозном настројењу наш се дух уздиже над спољним светом над телесном сујетом и узноси се к небесноме к ономе што је вечно. По сведочанству св. Писма молитвом долази благодат у срца наша (срав. Лука 11. 13); Молитва укрепује нашу веру, наду и љубав,

¹ Лав Толстој: О Мољитви стр. 118.

² Фил. и Религија Достојевског стр. 103.

просвећује ум, срце и вољу (срав. Јевр. 314—21; Јак. 1.5; Еф. 1.16—18). Просвећује душу, бодри је и уздиже, њоме се распаљује огањ љубави, мира и радости. Молитвом умирујемо узбуркане страсти, њоме разгонимо душевни мрак, молитва је залог нашег моралног савршенства, како у привременом, тако и у вечном животу (срав. Јов. 14.13, Марко 11.24). Молитвом изражавамо наду у помоћ Божју, молитвом изражавамо религиозна осећања, њоме пријављујемо своја виша духовна начела.

Молитвом се израђује: кротост и смиреност, радост и благодарност, а одбације: гордост, немир, неблагодарност и гњевљивост. (Препод. Нил. о молитви стр. 247). — Ко се не моли, каже св. Јован Златоуст, — знамо да је угушио религиозна осећања. Јер ко се не моли нема искрености и усрдности према Богу, тај не може ни да беседи с њиме, такав је бесмислен, мртав.¹ Што је за око светлост, то је за душу молитва. По речима св. Јована Лественика: „Молитва је пребивање човека у Богу, по своме дејству, она врши измирење између Бога и човека, она је мост за превоз преко понора, искушења и греха, она је брана од свих тешкоћа и напасти².

Сам Господ Исус Христос назначио је значај молитве: Бдите и молите се да не паднете у напаст, јер дух је срчан, а тело је немоћно (срав. Матеј 26.46; Лука 11.36, 11.9; Кол. 2.4; I сол 5.17—18 и Еф. 6.18). Износи нам о чему треба да се молимо: „Иштите прво царство Божје и правде Његове, а све остало даће вам се (Матеј 6.33), а Бог ће такву молитву услишити, све што узистете у молитви верујући добићете (срав. Матеј 21.22; Марко 11.24; Матеј 7.7 и Јаковљ. 1.16). Просите ине приемоте, говори св. Апостол, зане зло просите (Јак. 4.3). Значи тражимо оно, што није корисно за наш духовни живот. Благо нама кад³ нам Господ то не испуњава! Најсавршенија је молитва Господња „Оче наш“ коју нам је оставио сам Господ Ис. Христос. У њој именујемо Бога својим оцем, Бог је наш отац, а ми смо његова деца., деца обично подржавају животу својих родитеља, то смо и ми дужни да се уподобљавамо, оцу небесном: Будите убо свјати и совершени, јакоже отац Ваш небесни свјат и совершенјест. (Матеј 5.48). А и циљ је хришћанског васпитања, да покажемо свакога човека савршена у Господу Исусу Христу (срав. Кол. 1.28; Еф. 4.13).

¹ Јов. Златоуст слово о молитви

² Јов. Лественик слово 48,

Молитвом човек узноси целу своју душу све диспозиције своје душе: ум, вољу — срце и све троје погружава у врело Божанске истине, јер човек сазнаје своју немоћ, греховност и ограниченост. Молитва мора бити прожета духом истине, истина се огледа у просвећењу ума, лепота у чистоти срца, а савршенство у моралној вољи. Кад се ум и срце сједине у молитви и кад душевне мисли нису расејане, тад се срце загрева духовном топлотом при којој светли Христова светлост, која испуњава миром и радошћу сву унутрашњост човека.¹ Као што се молитвом чисти душа од својих грехова и погружава у врело Божанске истине, тако и постом долази до највишег духовног савршенства, јер и пост игра видну улогу у формирању моралног карактера.

Овај се рад износи само постом и молитвом (Мат. 17.21). Пост је потребан јер њиме ускраћавамо своје нагоне, жеље и страсти, а да не отјагошчајут срдца ваша објаденијем и пјанством (Лука 21.34). Постом уздржавамо своје тело, а уздржање је плод духовни, пост укроћава страсти, поред телесних, њиме украћавамо и духовне, као што су: гњев, јарост, завист, гордост и властољубље.

Постом располажемо душу на молитву, јер царство Божје није јело и пиће (Рим. 14.17). Св. Јован Лественик каже: — Пост је противност онога што хоће тело, одриче важност свему ономе што производи наслалу, гаси узбуркано море страсти, изгони лукаве помисли, ослобађа нас прљавих маштања, а чистота је светилник душе, умна ограда, пост је врата умилности, уздах смирења, радост скрушености (Лествица сл. 4). Св. Исихије Јерусалимски каже, да пост није установљен само к обученију тела, већ и за трезвеност ума и савести да не буде помрачена грехом, јер онда неби могла да контрлише мисли. Следовати Христа значи ићи оним путем, којим је он ишао. А такав је пут, пут самодрицања, трпљења сиромаштва и страдања: „Христос пострада за нас, и нама остави углед да идемо Његовим трагом.“ (I Петр. 2.21). „С трпљењем да трчимо у битку, која нам је одређана, гледајући на начелника вере и свршитеља Исуса, који место одређене себи радости претрпе крст, не марећи за срамоту и седе с десне стране престола Божјега (Јевр. 12.1—2).

Господ Исус Христос је заповедио: Иштите најпре царство Божје и Његове правде, а ово друго све ће вам се додати (Мат. 6.33). А царство Божје задобија се кроз подвиг трпљења,

¹ Преп. Серафим Саровски.

благот подношења свих страдања у овоме свету, треба проћи кроз уска врата, јер широка врата и широки пут води у пропаст (срав. Мат. 7.13; Дела Ап. 14.22 и Рим. 8.18)

Пост није само уздржавање од јела и пића, већ уздржавање од свега онога, што би могло да нам нашкоди. Неуздржљивост је узрок свију порока. Сви Божји угодници, чували су строго пост, кроз пост и молитву уздигли су се до извесног савршенства, до којег је могуће човеку да се уздигне. Сам Господ Ис. Христос пред почетак свог мисионарског рада постио је четрдесет дана и тиме нам указао на важност поста. Да би угодили Богу постили су: Мојсеј; (срав. Излазка 34.28); Давид (Пс. 31.13). Илија (III цар. 17 гл. и 19); Данило (Дан. 10.3) и Претеча (Марко 1.16). За сваки духовни подвиг потребни су пост и молитва. Бог преко пророка Јоиља призивао је Јевреје на покајање и пост: „Обратите се к мени свим својим срцем постећи, плачући и ту жећи.“ (Јоил. 2.12.). Пост треба да буде искрен и истинит, а не лицемерни и фарисејски: „А кад постите не будите жалосни као лицемери“¹.

Рад. Ј. Живковић
свештеник

Данило Л. Поповић
свештеник из Батуше
ср. пожаревачки

Седам Христових речи са крста

Четврта реч.

„Или! Или! Лима савахтани?
т.ј.: Боже мој! Боже мој! зашто
си ме оставио?“ (Матеја 27,46)

Подне. Топли зраци јужњачког сунца увеличаваху страдања на крсту распетих. Ексери, забијени у руке и ноге, цепаху њихове вене све више и више. Болови су постајали све несношљивији. Мера страдања превишила се.

Па и топло сунце се сажалило над праведним страдалником. Оно помрче, и Голготу, место страшне казне покри мрак. Духовни предсмртна чама, испуњаваше срце Божанског Страдалника

¹ Матеј 6-16

горчином, и Он, осећајући сав ужас предсмртних мука, и не престајући да мисли о људским страдањима, изговорио је гласно оне узбуђујуће речи, којима је некада богомнадахнути псалмопевац излио сав свој јад пред Богом: „Или, Или! Лима савахтани? т.ј. Боже мој, Боже мој! зашто си ме оставио?“

И тако, Син Човечји, примивши на се све тегобе и невоље света, скинуо нам је завесу са оне велике тајне, на чијем се решењу човечанство трудило. Од тада је пун јада и чемера плач праведнога Јова, који пије могао разумети смисао својих страдања, нашао потпуну одгонетку. Слушајући из уста Спаситеља израженим речима псалмопевца јад и чемер, долазимо до уверења, да муке и страдања нису увек израз Божије срџбе. На део избраницима Божијим припада много више мука и јада, него на део обичним људима. Човечанска заблуда, која је Христове муке и страдања сматрала илузорним, јесте једна од највећих заблуда, и за то је хришћанска црква осудила као јерес.

Људи, који хоће да одгонетну тајну живота и да се помоћу схватања истине спасу сваког страдања, тим самим показују своје потпуно неразумевање Христова учења.

Спаситељ не обећава својим следбеницима миран и спокојан живот. „Који не узме крста свога и не пође замном, није мене достојан.“ (10, 38). И својим ученицима он је такођер говорио да ће и они, испуњавајући његову заповест о љубави и проповедајући љубав међу људима, бити гоњени и мучени. „И сви ће мрзити на вас имена мојега ради.“ (Мат. 10, 22).

Нека се сваки хришћанин чешће сећа крсних мука свога Господа и тада ће му бити јасно, да се не може спасти нико ко угађа своме телу и својим страстима.“ Нико не може два господара служити: јер или ће на једнога мрзити, а другог љубити; или једнога волети, а за другог не марити. Не може Богу служити и мамони“ (Мат. 6,24). „Уђите на уска врата; јер су широка врата и широк пут што воде у пропаст, и много их има који њим иду“ (Мат. 7,13).

Петна реч.

„Жедан сам“ (Јована 29,28.)

Упоредо са телесним мукама распети су осећали и јаку жеђ. Али Христос није тражио да пије. Његова тужна и пуна бола душа, заузета је била мислима и бригом о људима и њиховим заблудама. Међутим муке су постајале све јаче и неиздржљивије. Жеђ је пекла сву утробу, и из засушених уста Страдалника

зачу се тиха и скромна молба: Жедан сам! Ово је била Његова пета реч са крста. Њоме се је завршио Његов пун горчине и чемера живот.

Сетите се речи, које је Спаситељ рекао једноме књижевнику, који је хтео да буде Његов ученик: „Лисице имају јаме и птице небеске гнезда; а син човечји нема где главе заклонити.“ (Мат. 8,11—20). Па и хаљину коју је носио, узели су му војници.

Као што Христос нигде није има склоништа, исто тако није имао ни најобичније хране. Истина, Он је могао да претвора камење у хлеб, ну ни то није хтео чинити, ради Себе самог. Претварајући зарад других воду у вино и хранећи хиљаде људи на чудноват начин, Сам се Он задовољавао оним, што су му пружали другови. И колико је високо ценио Христос и најмању услугу, види се из ових речи: „Ко напоји једнога од ових малих само чашом студене воде у име ученичко, заиста вам кажем, неће му плата пропасти.“ (Мат. 10,42).

Стојећи код крста Мати и другови Његови нису могли да му утоле жеђ. Његов крст био је толико висок, да је чак и највећи војник морао да употреби највећу трску, да би му додао сунђер, напојен сирћетом. Војнику није било непознато за што страда овај Праведник; али и његова је душа била пуна злобе и пакости. Додајући Христу пиће, војник сећајући се предсмртног јаука Христовог вели: „Станите да видимо хоће ли доћи Илија да га скине.“ (Мар. 15,36).

Осудивши Христа на распеће и предавши га на највеће муке, свирепи и незнабожачки Рим показао је тиме сву своју пакост. Истина, римљани су по кад кад штитили и бранили странце, али за овога странца није било милости.

Војник, који се сажалио над Христом, потпуно је хладнокрвно и равнодушно посматрао Његове духовне муке. Телесна жеђ Христа изазивала је код војника милосрђе, а духовна тегиба смех.

Син Божији задахнуо је сурови овештали свет новом душом. Неправду је заменио милосрђем. Препоручио је поштовање човечије личности, а људе је научио да треба да учествују не само у телесним него и у духовним тегибама ближњих. Сетимо се са каквом је дирљивом деликатношћу Он заштитио доведену пред њега жену, коју су фарисеји затекли на делу прељубе. С коликом се нежном кротошћу Он трудио да просвети ум и задржи од страшнога преступа Јуду Искариотског.

Иако је пример божанског наставника поучљив, ипак Он не налази следбенике. Ми, који носимо име хришћанин, уподобљавамо се пре римском војнику, него Христу. Мм се веома равнодушно односимо према тегобама и невољама наших ближњих. Јаук душе, која тражи правду, ми нећемо да чујемо и да разумемо, као што није хтео стари свет, да разбере јаук Христа: „Или, Или! Лима савахтани! Боже мој, Боже мој! Зашто си ме оставио?“

— Наставиће се —

Зашто хришћани празнују недељу, а не суботу

(*прошву адвенџисџа — суботаша*).

— Наставак —

Мисионар. Ви, драги мој пријатељу, или слабо знате Св. Писмо и историју хришћанске цркве, или сте почели да изигравате мене и изгледа да говорите само зато да би сте говорили, а не ћутали, на такав се начин не тражи истина. Зар ви не знате, да се споменути вама догађај „да жене у суботу осташе на миру по закону“ десио до васкрсења Христова, кад је још у потпуној снази био Стари Завет? Зар су још до васкрсења и Христова жене морале да празнују недељу а не суботу? Тада су не само жене и апостоли, а и сви Јевреји празновали само суботу и у опште рачунали за себе обавезним сав стари завет: обрезање, младине, очишћење, крваве жртве и друго. Казаћу вам још и више. Чак и после силаска Св. Духа поједини апостоли, и хришћани из Јевреја држали су сав закон Мојсијев: суботу, младине, обрезање жртве и друго (Дела ап. 21,20-27). Односи првих хришћана према Старом Завету били су овакви. Хришћани из Јевреја управљали су се према Старом Завету и према Новом: вршили су крштење и обрезање, приносили су жртве и причешћивали су се, празновали су све јеврејске празнике, празновали су и суботу и недељу. Хришћани из незнабожаца држали су само хришћански закон и хришћанске празнике. После неког времена, а нарочито после пропасти Јерусалима хришћани из Јевреја постепено су оставили законе Старог Звета па у свој цркви Христовој остали су само хришћанске установе.

Адвентист. Христос је, довршивши на велики петак својом смрћу дело спасења, својим олмарањем у гробу у велику суботу увеличао суботни дан као успомену на дан помирења и испуњења.

Мисионар. Овај доказ ви сте узели из свога катихизиса који се зове „адвентизам,“ а нисте га добро промислили. Ко је Христос? Бог и човек. За њега као Бога одмор није потребан, јер се Бог не умара.

Адвентист. А како за Бога се говори у Св. Писму: и почину у седми дан од свих дела својих, која учини“ (1 Мојс. 23)?

Мисионар. У овом месту Божји одмор треба разумети у том смислу, што је Бог престао са стварањем а одмор од умора потребан је само за слабог човека, а не за Бога, јер појам „Бог“ искључује умор као и одмор. Даклем и за Христа као Бога није био потребан одмор. А сад да видимо, да ли је могао Он да се одмори као човек.

Слушајте, шта каже за Њега један побожан песник.

Мир је проповедао — војници га вукли,
тражио слободу — робови га тукли,
бранио сиромаше — сиротан га ружи,
слави једног Бога — свештенство га тужи,
казивао истину — клевета га стигла,
сејао је љубав — омраза му никла,
проповедао правду — на крст га распели,
искао је воде — сирће му донели.

Зар је после таквих душевних и телесних мука могућ одмор у суботу? Са психолошког и физичког гледишта то је апсолутно немогуће. Маните се овог и сличног му доказа за своју суботу.

Адвентист. У првој посланици Јована читамо: „љубазни! не пишем вам нове заповести, него заповест стару коју имате из почетка. Заповест стара јест реч коју чувате из почетка. Опет вам пишем нову заповест, која је заиста у њему и вама, јер тама пролази и видело већ светли“ (2,7,8). Како видите овде се говори о двама заповестима: о старој и новој. А стара заповест то је четврта заповест закона Божјег, а нове заповести то су заповести Новог Завета.

Мисионар. Поновићу то што сам пре казао: ви не знате ни шта говорите ни што тврдите. Ви сами за себе правите клопку, из које не можете да се извучете. Ви кажете, да ап. Јован кад говори о старој заповести разуме четврту заповест.

Добро, а ап. Павле каже, да »Христос закон заповести наукама укинуо« (Еф. 2,15), значи да је стари завет и с њим четврта заповест укинути.

А да ли хоћете да знате, шта разуме ап. Јован, кад говори речи „стара заповест“?

Адвентист. Хоћу.

Мисионар. Те речи објашњава сам ап. Јован, кад говори: „заповест стара јест реч коју чусте из почетка“ апостолске проповеди. А то је истина вера у Бога, у Христа и љубав према Њему и људима. Да је ово тумачење правилно, то се види из исте прве посланице св. Јована. „Ко је лажљивац, говори св. Јован, осим онога који одриче да Исус није Христос; Ово је антихрист, који се одриче оца и сина. Који се гад одриче сина ни оца нема, а који признаје сина, и оца има. Ви дакле што *чустије из њочешка* у вама нека *стијоји*: ако у вама остане *што чустије из њочешка* и ви ћете остати у сину и оцу“ (2,22—24). У другој својој посланици исти апостол каже: „молим те, госпођо, не као да ти нову заповест пишем, него коју имамо из *њочешка*, да имамо љубав међу собом. И ова је љубав да живимо по заповестима његовим. Ова ја заповест, *као што чустије из њочешка*, да у њој живите“ (2 Јов. 1, 5—6). А заповести о љубави према Богу и ближњем заиста су старе и најглавније по речима самог Христа. (Мат. 22, 40).

Адвентист. Често пута ви сте се позивали на ап. Павла, ратујући против суботе, а међу тим из књиге „дела апостола“ ми видимо, да је и сам ап. Павле празновао суботу а не недељу. У 13 глави читамо: „они (Павле и бивши с њим) отишавши из Перге дођоше у Антиохију, и ушавши у дан субоџни у зборницу седоше.“ После из закона и пророка Павле је изговорио поуку, да је Исус, који је васкрсао из мртвих истинити месија. „А кад излажаху из зборнице Јеврејске, мољаху незнабожци да им се ове речи говоре у *другу субоџу*... А у *другу субоџу* сабра се готово сав град да чују речи Божје (ст. 14—46). У глави 16 читамо: „у дан субоџни изиђосмо (Павле и његови сапутници из града (Филиба) к води где беше богомоља; и седавши говорисмо са женама које беху сабрале“ (ст. 13). У глави 17 читамо: „дођоше (Павле и Сила) у Солун где беше зборница Јеврејска. И Павле по обичају своје уђе к њима, и *три субоџе* разговара с њима из писма“ (ст. 1). „А препираше се у зборницама *сваке субоџе* и надговараше Јевреје и Грке“ (18,4).

Прочитана места јасно говоре, да су ап. Павле и његови сапутници празновали суботу а не недељу, из тога излази да су сви тадашњи хришћани празновали имено суботу, а не други који дан.

Мисионар. Прочитани вама из Св. Писма текстови сасвим не говоре о томе, да су ап. Павле и његови сапутници празновали суботу, они говоре о томе, да је исти апостол говорио у суботу поуке о Христу. Али где им је говорио? Ако би било речено, да је те поуке он говорио у хришћанским храмовима или молитвеним домовима, тада би се могло претпоставити, да је он празновао суботу заједно са другим хришћанима. Али се у „делима апостолским“ говори, да је он проповедао о Христу у јеврејским зборницама-синагогама. А „проповедати“ није свеједно што „празновати“. Ап. Павле „три године дан и ноћ не престајаш учећи са сузама свакога од њих“ црквених старешина у Ефесу (дела апост. гл. 20, 31). Зар је све то време ап. Павле празновао? Разуме се да не. Суботу су празновали Јевреји, који нису хтели да верују у Христа, а ап. Павле само се користио овом околношћу за своју проповед о Христу Исусу. Даклем, за суботу остаје на снази све то, што је рекао исти апостол у својој посланици Јеврејима и што је наведено раније: *»укинуто је прво, иостављено је друго»* (Јевр. 10, 9), а према томе укинута је и четврта заповест о празновању суботе.

А сада кажите мени, да би се што пре завршила беседа, да ли имате још које озбиљно сведочанство из Св. Писма у одбрану своје „службе смрти“ суботе?

Адвентист. Из Св. Писма немам, а имам историјске доказе за то, што су први хришћани празновали суботу до цара Константина, који је својим указом у 321 години наредио да се празнује недеља и отада су место суботе хришћани почели да празнују недељу.

Мисионар. Није истина да су сви хришћани до Константина Великог празновали суботу, што ћу вам доказати сведоџбама св. отаца и учитеља цркве. Навешћу само неколико таквих исказа.

— Наставиће се —

Прота Већеслав Јаковљевски,
парох барски.

Који ми се писац из светске књижевности највише свиђа и зашто?

— Свршетак —

И још једно питање, у тесној вези с овим питањем о Богу, мучи Достојевског целога века, кроз сва његова дела; то је питање циља људског живота, питање среће човекове. Он је дао читаву галерију типова који решавају тај проблем. То су све занешењаци, потпуно предати идеји о срећи људској, утописти: најпре Велики инквизитор, који решење налази у одбацивању Бога и слободе; затим Аљоша Карамазов и кнез Мишкин, који га налазе у љубави и доброту, с њима заједно иде и старац Зосима, који га тражи у вери; па Кирилов — у самоубиству; па Шигаљев — у својој чувеној „шигаљевштину“, која је у ствари, комунизам, и други, спореднији. Сви они муче целог века себе питањем среће људске — сваки даје понеко решење, али нико не успева да реши то, јер је то готово немогућ проблем. Види се да и ту Достојевски прилази час Богу, час Демону, да се колеба. И он указује пут за решење тог проблема опет у *Житију великога грешника*, пут у складу с његовим решењем питања о Богу, јер, у ствари, Бог је главни чинилац среће људске: циљ је, срећа је човеку — предавање Богу, утопуће у свемоћног!

У вези с тим Достојевски је боље но ико схватио страдање *добрих* у животу, њихово жртвовање за друге, и изисо то јасније но ико. Његова Соња Мармеладова много више страда, него, рецимо, Гретхен Гетеова: Гретхен је гоњена својом страшноу и љубављу и зато пада, у њеном паду има и њене кривице; а Соња пада гоњена неправдом и бeldom људском, пада као невино јагне на жртвенику, страда праведно као Христ на крсту. Кнез Мишкин, *идиош*, жртвује себе за добро људи, он је прави христовски тип: кад му ударе шамар, он само сажаљева онога који га удара и окреће му и други образ по познатој речи Христовој. Његов Макар Девушкин страда потпуно без своје кривице, и његови „бедници“, „понижени и увређени“ су то без икакве своје кривице, без „трагичног греха.“ У целој светској књижевности нема таквих људи који страдају потпуно праведно: Шекспирови јунаци су сви *кривци*, Данте осуђује на страдање само окореле грешнике, Гете тако исто — све је то Запад, све аритметички уређено: заслуга — награда, грех — испаштање, ту се не познају

небесне одмазде; а Достојевски је Словен и Исток; пати се, страда добро у свету са смирним осмехом као Христ, код Достојевског је благод, давање душе, Занос — на Западу је материјализам, све одређено, тако рационално.

Плаче човек над свим тим његовим *бедним људима* што страдају на правду Бога и с осмехем иду на жртвеник, плаче неодрљиво. А највише се плаче над највећом трагедијом: оном кнеза Мишкина, који се враћа у лудило не могавши добротом да спасе свет. Зашто Достојевски није дао да Мишкин, најбољи човек на свету, срећно проживи свој живот? Зар сви добри морају страдати? — Достојевски ћути. Он зна живот, он неће да изврше чињенице: добро страда у свету и он то каже.

Достојевскова дела су непрегледна ризница за познавање душе људске, непресушан извор сваковрсних типова: Достојевски је дао све могуће карактере и типове сви „варијетети“ људски заступљени су код њега.

Напоменули смо да је Достојевски прави Словен, болећиве и сапатничке душе, кога боле сва страдања и сви јади на овом свету, који све схвата и зато све опрашта, укратко, он је прави тип Словенина. Он јасно износи да ће само словенске врлине: Правда, Љубави Истина, спасти свет и он прети свету да остави своја зла и да пође*путем спасења који му он указује: да прихвати Правду, Љубав и Истину.

Достојевски је био од свих одбациван и од свих приман с одшувљењем, бивао преклињан и хваљен; ала макако се мењали ђуд и укус публике и критичара, он је увек остајао и увек ће остати прави велики борац за Истину и Доброту, Пророк, који ће увек налазити правог одјека у свим срцима, јер на дну срца свих трепери хармонија с Достојевским и љубав за њега, јер је он онај који је најбоље знао срце човеково и који је највише patio због бола људског.

Он није могао ни умео да остане миран излажући несрећу и бол својих јунака, није могао да пролази глух и слеп за патње људске, није могао да одриче човеку доброту и да му не да опрштај: — он пати заједно са својим јувацама, он чује и види све патње људске, он тврди да је човек ипак у основи добар и да зато треба опростити (као и Русо, усталом, који му се у томе много приближује); и отада је његово дело право људско дело, дело пуније Животом и Истином но ма које дело ма ког другог писца, дело проживљено и пропаћено од самог Достојевског, највећег патника и човека који је највише волео људе,

Ниједан писац светски није дубље схватио живот од њега, ниједан није дао више личности и типова, ниједан није обухватио више животних проблема, ниједан није познавао боље душу људску, ниједан није имао више сажалости за људе, ниједан није дао дубље мисли о проблему човековом, ниједан није тако пророчки изнео судбину људску, ниједан светски писац није дао дело пуније, обухватније и вредније од дела Достојевског. Можда је било дела бољих по стилу, бриљантнијих по изражавању, тачнијих у ситнијим стварима; — али нема ниједног јачег од Достојевског дела по дубини схватања и јачини израза. Његово дело је највиши успон светске књижевности, највећи домет људског духа, најпунији израз *Човека*.

Достојевски не трпи упоређивања, о њему се не могу рећи претеране похвале — јер, ма колику похвалу рекли, све је то бледо и неразговорно према њему; он се не може објашњавати, јер се у његову суштину не може продрети; он се не може хвалити, јер никакве хвале нису довољне; он се не може кудити, јер руши човека својом величином.

Пред Достојевским се неми, пред њим се ћути и дрхти као пред Богом, њему се може само молити и од њега се може само тражити утеха. Он се руши на човека као планина и хучи у човеку као узбуркани океан; он је Сила и Снага, он је Свест и Савест човечанства, врх осунчани до кога се не допире, под чијим се подножјем гмиже Сфинга, мисирска, али не хладна и неумољива, него која разуме и опрашта.

Над њим хује векови, о њега се ломе несреће и болови човечанства, о њега се разбијају све страсти, грехови и пороци, о њега се руше сва неваљалства, њега каљају сви злочини, њега руше сви болови, све мисли, сви проблеми човечанства — а он стоји светао и чист, неокаљан, непоколебан, висок, Пророк и Судбина, Бог и Узвишење, Нада и Искупљење, Пут и Утеха.

Он се може мрзети или волети, али се према њему не може остати равнодушан, не може отети његовој сили, не може се остати хладан под његовом ватром, не може се остати миран пред његовим делом; он руши човека као планина каменчић, као валови морски обале, као громови стабла.

Он је највиши и сви су под њим, њега не може нико достићи нико претећи, нико порицати, — је он ту, не може се одагнати; њему се не може ништа, јер је неодољив.

Из широке, бесконачне Русије уздигао се он, бедни сибирски робијаш, рекао своју реч човечанству које од ње дрхти, показао

Грех и показао Искупљење; он, грешник и светац, песник и про-
рок, — и отишао, а човечанство још клечи пред њим дрхтећи.

Његова сенка титра на глобусу и он, мали и понижен, висок
и јак, владар је Земље, Утешитељ, Спасилац и Судбина.

*

Зато га волим.

Више но све остале.

9-1-1933 год.

Милошевац.

Рад. Д. Лукић,

VIII.

З а п и с н и к

**Прве редовне скупштине Удруженог свештенства Епархије Браничевске
одржане на дан 3 септ. (21 авг.) 1935 год. у Пожаревцу
у присуству Њ. Пр. Еп. Др. Венијамина и већег
броја свештенства пом. епархије**

Тачно у 10 часова ушао је у салу Њ. П. Епископ Брани-
чевски Господин Др. Венијамин, који је дочекан песмом „Царју
Небесни“.

Председник отвара свечаним говором ову прву редовну
скупштину Удруженог свештенства Епархије Браничевске одајући
на првом месту пошту сени Блажено-почившег Краља Александра I
Ујединитеља.

За тим предлаже да се са ове скупштине пошаљу поздрави
Њ. В. Краљу Петру II и Њ. С. Патријарху Српском Господину
Варнави. Скупштина устајањем и френетичким узвицима поздравља
свога Младог Краља и свога врховног цркв. поглавара.

Узима реч Њ. П. Епископ Браничевски, који поздравља
китњастим речима своје сараднике у Винограду Господњем и
изјављује своју велику радост, што види на окупу толико све-
штеника вољних и орних за рад на добру Св. Прав. Цркве. Ње-
гова радост, вели Преосвећени, била би још већа, када би сви
свештеници били присутни овој скупштини. Али их ипак извињује,
јер зна да се свештенство налази у тешким материјалним прили-
кама. Но ипак је Св. Синод чинио и сад чини да се ове прилике
поправе. Као доказ наводи да је свештенство ових дана примило
принадљности за три месеца. Износи свој бол што је народ
индиферентан према својој цркви. Моли свештенство, да енер-
гично ради и сарађује на свима установама како би привукло

верне својој мајци св. цркви, износи пример како су некад народ и свештеници ишли руку под руку и како је негда било боље и за свештенике и за народ.

Прелази се на дневни ред.

Чита извештај секретар Удружења г. Драг. Матејић, свешт. из Пожареваца.

Извештај Управног Одбора о раду у 1934 год.

После укидања свештеничког удружења иницијативу за оснивање Епар. Удружења наше Епархије дао је и лично узео учешћа око организације Епар. Удружења Срп. Православног Свештенства Епархије Браничевске наш бивши Епископ Др. Јован и по његовом благослову одржана је I Епархиска скупштина 14/27 марта 1934 год. којој је лично он присуствовао и дао јој импулс и директиву.

Изабран је за председника скупштине уважени прота Периша Ерић а за скупштинске секретаре избрани: Стар. ман. Горњака г. г. Серафим и Душан Николић, свештеник.

Одмах су прочитана правила и усвојена од скупштине са извесним допунама. Прешло се на дискусију да се Браничев. В. уступи новооснованом Свештеничком Удружењу Епарх. Браничевске са готовином с којом лист располаже и то је уречено, тако да званични лист Бранич. В. прелази у власништво Епарх. Удружења. Умољен је Архијерејски заменик г. Добривоје Лучић да једним расписом обавести свештенство и режисере да претплату на Бран. В. од сада шаљу друштв. благајнику. Уређење листа оставља се умешности и знању Управ. Одбора.

У управу удружења избрана су следећа лица: За председника удружења Милан Љ. Поповић, прота — коларски. Управни одбор: Стеван Пајевић, арх. намесник; Драг. П. Матејић, свештеник — Пожаревац; Рад. Марјановић, арх. намесник рамско-голубачки; Миливоје Радивојевић, свештеник — каменовски; Божа Пандуровић, прота; Александар Илић, свештеник ћупријски; Драгутин Маринковић, свештеник параћински; Богдан Тодоровић, свештеник, а од монаха Архим. Макарије.

Просветно мисионарски одбор избрана су следећа лица: Синђел Серафим; Брана Милић, арх. намесник; Бранко Цисар, свештеник; Александар Колесников, секретар Епарх. управ. одбора; Душан Николић, свештеник; Милан Благојевић, свештеник; Борис Јаковљевски, свештеник и Живко Барјактаревевић, свештеник, од цивила Др. Миодраг Пурковић и Мирко Драговић.

Представници за главни савез: Милан Љ. Поповић, Никола Милић, прота и Брана Милић, свештеник.

II

Одмах се новоизабрана управа конституисала и за председника бира: Милана Љ. Поповића, за благајника Стевана Пајевића и секретара Драг. П. Матејића.

III

Прва седница управ. одбора Епарх. Бранич. одржана је 9/22 јуна 1934 год.

Том приликом управни одбор је донео одлуку да претплата на Браничев. В. буде 60 дин. и да сада излази у двомесечним свескама а када се материјалне прилике удружења поправе да излази у месечним свескама. Да се уређење листа преда про. светном одбору под називом Браничевски В. полуслужбени орган удружења срп. прав. свештенства Епархије Браничевске — Власник Епарх. удружење, величина листа до 2 табака.

За уредника листа изабран је прота Стева Пајевић — исти се прима али моли управу да га разреши благајничке дужности. Управни одбор разрешава Пајевића дужности друштв. благајника а исту преноси на секретара Драг. Матејића. — Предвиђено је коректору 200 дин. хонорара од свеске двом.

Редакциони одбор је састављен од: Бране Милића г. Пурковића; г. Драговића проф; Бранка Цисарна и Синђела Серафима
Донета је одлука да годишња чланарина буде 60 динара

IV

Друга седница Управ. одбора одржана је 13/26 новембра 1934 год. Седницу је отворио Њег. П. Еп. Браничев. Др. Венијамин. После упознавања са чланов. управ. одбора одржао је пригодан говор и одао пошту сенима Блаж. поч. Краљу Александру. Изражава жељу и наду да ће свештенство његове Епарх. високо носити буктињу св. Вере а да ће он у нами гледати своје верне помагаче и духов. синове.

Председник удружења поздравља преосв. Епископа Др. Венијамина у име управ. одбора и целокупног свештенства наше епархије китњастим речима.

Дружински благајник Матејић поднео је извештај о материјалном стању удружења.

Том приликом донет је пројекат буџета за 1935 г. рачунајући га од I-I до 31-XII 1935 год. с тим да га управни одбор прегледа и усвоји.

Управни одбор усваја пројектовани буџет и сада га подносимо скупштини на одобрење.

Управ. одбор је умолио Њег. Преосвештенство да због велике кризе обустави даља постављења на ново створене парохије.

V

Трећа седница је одржана 8/21 марта 1935 и на њој је решено да се Свештеничка скупштина наше Епарх. одржи 17/30 маја 1935 год. као и да се свештенство на исту позове; том приликом је утврђен и дневни ред који је с позивом на скупштину отштампан у Браничевском Веснику за март и април.

Ово је у главним цртама рад управ. одбора наше епархије прошле године и до данас Управни одбор се трудио да свагда буде представник и штити интересе нашег свештенства. Управни одбор се трудио да оправда поверење скупштине и одговори тешким задацима и потребама нашег удружења које је ново а сви знамо да је сваки почетак тежак, но с вером у Бога пребродићемо све тешкоће.

Према горе изложеном управни одбор је уверен да ће ова скупштина правилно оценити његов рад и одобрити га.

Г. Драг. Матејић чита извештај благајне:

И з в е ш т а ј

О стању благајне срп. прав. свештеничког Удружења Епархије Браничевске у 1935 год.

На основу чл. 5 тач. В. правила о удруживању срп. прав. свештенства част ми је поднети следећи извештај о стању друштвене благајне од 1 јануара 1935 год. до 30 августа 1935 године и то:

П р и м а њ а

1 Пренета готовина из 1934 год. у дин.	3035
2 Претплата за Б. Весник дуг из 1934	1770
3 " " " " плаћено у 1935	1450
4 Чланарина за свешт. удруж. дуг 1934 и 1935	760
5 Помоћ Б. В. од Е. Управ. одбора Е. Браничев.	2000
	<hr/>
Свега	9015

И з д а ц и

1 за штампање Б. Весника у 1935 год. дин.	3470
2 хонорар коректору	400
3 експедиција листа	270

4 позив за Епарх. скупштину	80
5 за хартију	40
6 делегату за свешт. скуп. Београд.	50
7 за салу у Тргов. дому	100
	<hr/>
Свега	4410

1935 Целокупна готовина у каси до краја августа год. износи дин. 9015

Кад са овог прихода одбије расход

 4410

Остаје готовине у каси динара 4605

Четири хиљаде шестотина пет дин.

Молим скупштину да овај извештај прими к знању и донесе своју одлуку као и изда ми разрешницу.

30 августа 1935 године

Пожаревац.

Б л а г а ј н и к
Свешт. Удруж. Епарх. Браничевске,
Драг. П. Матејић,
свештеник.

Г. Стеван Пајевић, прота и арх. нам. среза Пожаревачког чита извештај о уређивању листа:

Скупштини удруженог свештенства Епархије Браничевске

У јуну месецу, као што вам је познато, извршена је организација Свештеничког Удружења Епархије Браничевске према правилима која је прописао Св. Арх. Синод.

Том приликом Цркв. Суд уступио је епархијски званични лист „Браничевски Весник“ удруженом свештенству, који је тога дана постао орган Свештеничког Удружења Епархије Браничевске.

Управни одбор на првој својој седници, поред осталих предмета које је тада посвршавао, почаствовао ме је избором за уредника овога листа.

И ако сам оптерећен превеликим радом као архијерејски намесник, ја сам се са радошћу примио овога звања, јер сам пратећи кроз дуг низ година рад у нашој цркви, знао да је лист труба кроз коју удружено свештенство треба да искаже своје жеље, своје радости и своје жалости. Примио сам се тога посла и стога што је на тој скупштини изабрат и тако звани просветно-мисионарски одбор са доста великим бројем лица, од којих су многи и са факултетском спремом; те сам се надао да у своме раду нећу наићи ни на какве тешкоће.

Приликом предаје листа Удружењу Цркв. Суд ми је предао и сву готовину, коју је покупио раније, као и један мали број

рукописа; те је удружење примајући овај лист у своје руке имало сигурну основицу и лако наставило свој рад на штампању и издавању листа.

Примајући уредништво овога листа у своје руке ја сам поставио за принцип, да на уводном месту проговорим о неком актуелном питању које тангира цркву или државу, а специјално наш свештенички ред и његове моралне и материјалне интересе.

Како је у јулу месецу прошле године почело функционисати наше удружење по новим правилима, којима је извршена децентрализација старог много заслужно Свештеничког Удружења, сматрао сам за дужност да објасним браћи свештеницима ову промену и укажем шта треба радити, ако желимо да ово овако формирано удружење донесе добре плодове.

У септембру месецу дошао нам је нови Архијереј Њ. П. Епископ Господин Др. Венијамин, што за нашу епархију сматра се као велика новина, преко које лист није смео ћутке прећи, те сам у најкраћим цртама описао досадашњи живот и рад новог Архијереја. Поздрављајући Његов долазак, сматрао сам за дужност Њега да преставим свештенству ове епархије, а свештенство нове му епархије Њему, подвлачећи жеље и наде које свештенство на Њега полаже.

— Наставиће се —

Расписи

Свештеници у бањи

„Свети архијерејски синод примио је извештаје са више страна да се свештенство приликом бављења у бањи не понаша и не одева онако како то приличи свештеничком чину. Шта више изгледа да један део свештенства и не одлази у бању ради лечења, већ више ради забаве и разоноде.

Због тога Свети архијеријски синод у седници својој под бројем 4378/зап. 1185 од т. г. донео је ову одлуку:

1) Сваки свештеник који долази у бању на лечење има се пријавити месном старешини цркве, ако у месту има православне цркве, а месни свештеник ће водити књигу евиденције о свештеницима који су дошли у бању ради лечења.

2) Сваки свештеник је дужан у бањи присуствовати светој

литургији и приликом поласка понети уверење од свештеника да је био приликом свога бављења у бањи на светим литургијама и доставити га надлежном архијереју.

3) Свештеници су дужни у бањи одевати се чиновно и понашати се како то њиховом свештеничком чину приличи.“

Измене у правилнику за таксе

„Свети архијеријски синод, на основу овлаштења Светог Архијерејског сабора АСБр. 132/зап.140 од 9 јуна 1934 године и на основу чл. 12 и 25 Устава српске православне Цркве, одлуком својом од 15/2 1935 године бр. 2290/зап.711 прописао је *измене и допуне у правилнику о најлажи црквених такса за званичне радње јерархиских и самоуправних власти шела и органа Српске Православне Цркве.*“

Ове измене и допуне у Правилнику штапане су у „Патријаршијском Гласнику“ бр. 24 и *стипуиле су на снагу 8/21 IX 1935 године.*

О предњем се извештавате ради знања и управљања с препоруком, да о овоме изволите упознати све подручно Вам свештенство, коме се пак препоручује да у будуће наплату црквених такса наплаћује по допуњеном Правилнику.

Подизање нових цркава

„При достављању пројеката за подизање цркава многи одбори не испуњавају претходно прописе §§ 85 и 86 Грађевинског закона те се услед тога развија администрација, која одуговлачи у недоглед свршавање послова. Да не би тога било и да би се пројекти могли брзо прегледати и одобравати Министарство грађевина по бр. 18294 од 26 VI 1935 године по једном конкретном случају умолио је ово Министарство, да се скрене пажња надлежним црквеним властима у интересу бржег рада да се претходно прибаве сви потребни подаци по §§ 85 и 86 Грађевинског закона па тек онда пројекти достављају на преглед у смислу § 87 т. 4 грађ. закона са потребним подацима који се састоје у следећем:

- 1) ситуациони план земљишта у два примерка;
- 2) пројект грађевине у три примерка;
- 3) технички опис свих радова у два примерка; и
- 4) статистички прорачун стопа темеља у два примерка; и

5) сондажа земљишта на дубини 4—5 метара ако се раније не наиђе на камен, са описом слојева земље и моћи ношења исте на 10/м². дубином подземне воде, ако је има и каквоћу исте (текућа или мртва); и сондажне јаме означити на ситуационом плану.

Вести из наше епархије

Свештеничка скупштина

На дан 3 септембра одржана је у Пожаревцу скупштина удруженог свештенства Епархије браничевске, која је сем једног испада старијег у Христу брата протекла у највећем реду.

Тешка новчана криза која притискује наш народ довела је до очајања наше свештенство, те су се са свију страна чуле очајне молбе и преклињања да се једанпут прекине са оваквим начином свештеничког издржавања.

Члан Патријаршијског Савета прота С. Пајевић у свом дужем говору реферисао је свештенству, да је Патр. Упр. Одбор израдио пројекат уредбе, који ће у скором заседању Св. Арх. Сабора бити прегледан и парафиран, те ће се по том изнети пред П. Савет на озакоњење.

Ова је вест расположила браћу свештенике, те су се весели и расположеви вратили својим кућама са дубоким уверењем, да се приближује крај њихова просијачења.

Измена телеграма

Његово Преосвештенство Епископ Браничевски честитао је рођен-дан нашем младом Краљу Петру II, од кога је добио одговор ове садржине:

„Преосвећени Господине!

По Највишој наредби част нам је изјавити захвалност на оданој честитци и топлим жељама поднесеним Његовом Величанству Краљу о дану Његова рођења.

По овлашћењу Мин. Двора
начелник

К. Крстић.“

Депеша Његовог Преосвештенства гласи:

„У искреној поданичкој верности у име своје и поверене ми пастве честитам Вашем Величанству рођен-дан молећи се Свевишњем за дуг и сретан живот Вашег Величанства и целог дома Карађорђевића.

Е. Браничевски
Венијамин.“

Оправка цркве смедеревске

За време светског рата град Смедерево, који се налази на самом Дунаву, и куда је имао проћи гро немачке и аустријске војске, највише је био изложен ударима непријатељских граната и страшно порушен. Али највеће страдање претрпела је лепа и пространа смедеревска црква, која је била готово све изрешетана, тако да је жалосно било погледати.

Одмах после ослобођења грађинство ове наше заиста напредне вароши настало је да своју цркву доведе у ред и што пре украси.

Предвођено својим родољубивим свештенством оно је успело да врло брзо цркву оправи и оспособи за свете службе. Поред цркве подигнута је величанствена црквена кућа у којој се налазе канцеларије за свештенство, крстионица, сала за певаче и друго.

Држава је са своје стране досудила цркви приличну ратну оштету, која је полако порасла, да је управљачима — за које се с правом може рећи да имају укуса — дала могућности да прегну на један племенит посао, те да својој цркви дадну величанствен мермерни иконостас и уметничку иконографију.

Сам рад приводи се крају. Ускоро ће све бити готово, те ће народ из свију крајева наше простране Отаџбине ићи у Смедерево да види ово ремек дело уметности.

Св. Арх. Сабор

Завршене су седнице овогодишњег заседања Св. Арх. Сабора које су трајале непуне три недеље дана.

Њ. С. Патријарх био је љубазан да преко наших дневних листова објави шта се је све на овом заседању радило и урадило.

Нас највише интересује и радује да је кроз Сабор прошао пројекат уредбе о платама и пензијама активног свештенства. Још више нас радује изјава Његове Светости, да ће ова уредба ускоро проћи кроз Патр. Савет и ступити на снагу 1 јула 1935 год.

Нама још нису познате стипулације ове уредбе, као ни то колика ће бити почетна и завршна плата, а још мање колика ће бити пензија и кад ће свештеник добити права на њу. Но како

било да било нас много весели тај факат да се је са највишег места почело водити бриге за несрећно свештенство, које никад у тежем положају није било.

Уредбе ћемо мењати и модифицирати према времену, приликама и финансијском стању цркве, само да се једном до ње дође, те да сви у свима крајевима наше цркве живимо и радимо под једним условима.

Рукоположења

Њ. П. Е. Браничевски Госп. Др. Венијамин изволео је на св. литургијама рукоположити следећа лица:

1) Свршеног богослова Живорада Петровића, вероучитеља основне школе у Пожаревцу у чин ђакона на дан 12/25-VIII-1935 год. у Саборноме храму св. арх. Михајла у Пожаревцу.

Производства

Њ. П. Епископ Браничевски изволео је на св. литургијама произвести у чин протојереја:

1) јереја Саву Миловановића, пароха V пожаревачке парохије у чин протојереја на дан 6/19-VIII-1935 год.

Премештаји и постављења

1) Одл. Ебр. 1202 од 9/22-VIII-1935 год. премештен је јереј Пантелејмон Кокајев, привр. парох добрњски и постављен за привр. пароха м. црнишког.

2) Одл. Ебр. 1202 од 9/22-VIII-1935 год. премештен је јереј Јован Ломовцев, привр. парох м. црнишки и постављен је за привр. пароха добрњског.

3) Одл. Ебр. 1200 од 9/22-VIII-1935 год. премештен је јереј Гљерб Квјатковски, парох I сењске парохије и постављен за пароха упражњене десинске парохије.

4) Одл. Арх. вл. бр. 1287 од 20-VIII/2-IX 1935 г. премештен је јереј Драгутин Маринковић, парох IV параћински и постављен са пароха I пожар. парохије.

5) Одл. Арх. вл. бр. 1246 од 18/31-VIII-935 г. премештен је јереј Боривоје Јовановић парох дубочки и постављен за пароха гаревске парохије.

6) Одл. Арх. вл. бр. 1290 од 22-VIII/4-IX-1935 г. постављен је за сталног пароха I смољначке парохије јереј Боривоје Јевремовић, досадањи привр. парох исте парохије.

7) Одл. Арх. вл. бр. 588 од 22-VIII/4-IX-935 г. постављен је за сталног пароха зеленичког јереј Љубомир Шумадинац, досадањи привр. парох исте парохије.

8) Одл. Арх. вл. бр. 597 од 22-VIII/4-IX-935 г. постављен је за сталног пароха кличевачког јереј Милан Перовић, досадањи привр. парох исте парохије.

9) Одл. Арх. вл. бр. 586 од 22-VIII/4-IX 935 г. постављен је за сталног пароха тополовничког јереј Никола Арбузов, досадањи привр. парох исте парохије.

10) Одл. Арх. вл. бр. 1349 од 27-VIII/9-IX-1935 г. премештен је јереј Александар Јевремовић, парох доњо мутнички за пароха IV параћинске парохије.

11) Одл. Министар. Просвете о. н. Бр. 41074 од 17 VII-1935 г. постављен је јереј Драгољуб Тодоровић, парох десински за вероучитеља основне школе у Смедереву.

12) Одл. Министар. Унутр. послова III бр. 6750 од 20 II-1935 год. постао је држављанин Краљевине Југославије јереј Борис Јаковљевски, парох у Вел. Лаолу.

Канонски отпусти:

1) Одл. Ебр. 1206 од 9/22-VIII-935 г. подарен је канонски отпуст за Епарх. н и ш к у јеромонаху Саватију, сабрату м-ра Миљкова.

2) Одл. Арх. вл. бр. 1342 од 27-VIII/9-IX-1935 г. подарен је канонски отпуст за А. Е. Београдску јереју Милану Ракићу, пароху ракиначком у арх. нам. орашком.

Некролог

Алекса Радовановић

— Поп Лека —

Уочи Петров-дана ове године заклопио је за навек очи у 84 години старости — Алекса Радовановић — *Поп Лека*, парох I-ве медвејске парохије. Смрћу његовом Ресава је изгубила свог најстаријег свештеника, који је својим строгим свештеничким животом кроз пуних 60 година у истини био узоран пример духовног пастира.

Рођен у једном малом и забаченом селу ресаве — у Роанди остао је рано сироче без оца. Али његова мајка и ако је остала удова са седморо деце — са шест сина и једном ћерком — није се уплашила. Кад је најстарији син Лека, свршио основ. школу, мајка га је узела за руку, одвела га у манастир Манасију и предала га је чувеном архимандриту Тирилу са речима:

„Ја хоћу да мој Лека буде поп.“

Тако је и било. После не чувених ђачких мука и напора поп Лека прими ђаконски чин на малу Госпођу 1875 г. — а то је и датум његовог рођења. Ускоро затим постаде свештеник седларски а затим I медвеђски на коме га је положијау и смрт затекла.

Својом сигурном пастирском руком и својим блиставим умом, пок. поп Лека, водио је своје Ресавце кроз многе буре и непогоде, како у прошлости тако исто и у садашњости. Био је пун осећаја и дубоког разумевања за невоље других и то му можда није допуштало да мисли на своје.

Заслуге поп Лекине за Ресаву и Ресавце који су са синов љом љубављу оплакали његову смрт и у народном и у културном погледу велике су. Те заслуге за сада немогуће је изнети и о-ценити, Политичка и културна историја Ресаве, на многа ће се места морати позабавити његовим именом и несебичним радом, а нарочито његовом улогом међу Ресавцима.

Иако је 50 година служио предано Богу и народу, и ако је за велику нашу отаџбину послао у рат 3 сина и два зета и у темељима њеним узидео једног сина окр. економа и зета учитеља, и ако је био један од најагилнијих сарадника да се подигну св. храмови: у Миливи, Стрмостену и Вел. Поповићу — Поп Лека је заклопио своје очи, скоро заборављен од свију, али то је судбина свију искрених радника на културном пољу.

Последње дане свог живота провео је на малом пољском имању свога зета поп Боре у В. Поповцу кога је називао мали манастирић у тишини и миру, размишљајући о томе, како је српски свештеник остављен сам себи, и како су у овој земљи збринули старост и жандарми и пандури, а само је српски пола остављен да се под старе дане пати и формално гладује.

Умро је на рукама свог зета поп Боре у В. Поповцу, а сахрањен је на Петров-дан у медвеђском гробљу. Опело су извршили 14 свештеника, на челу са ресавским намесником протом Павлом Лукићем; са покојником се је опростио врло дирљивим говором прота г. Божа Пандуровић из Медвеђе.

На преображење,

1935

Свилајнац.

Б. Љ. П.

Садржај

Чланци и расправе:

Рад. Ј. Живковић: Васпитавање религијско-моралних осећања	стр. 161—171
Давило Л. Поповић: Седам Христових речи са крста (четврта реч)	» 171—174
Већеслав Јаковљевски: Зашто Хришћанх празнују недељу, а не суботу	» 174—177
Рад. Д. Лукић: Који ми се писац из светске књижевности највише свиђа и зашто? (свршетак)	» 178—181
Записник прве редовне скупштине Удруженог свештенства Епархије Браничевске	» 181—186
Расписи	» 186—188
Вести из наше епархије	» 188—191
Некролог	» 191—192
